

IN MEMORIAM TONE LESAR (1937 – 2010)

Matjaž JEŽ

Borštnikova 99, 2000 Maribor, Slovenija, e-mail: matjaz.jez@gmail.com

Tone Lesar (26. 1. 1937 – 30. 4. 2010) je več kot 50 let raziskoval metulje (Lepidoptera) v Sloveniji in sosednjih deželah. Samostojno ali v soavtorstvu je objavil 26 strokovnih del. Najpomembnejše delo je Seznam metuljčkov (Microlepidoptera) Slovenije, ki obsega 1645 vrst (Lesar in Govedič 2010) in predstavlja temeljno delo s tega področja.

Življenje in delo

Tone Lesar se je rodil 26. januarja 1937 v Mariboru, kjer je končal osnovno šolo in klasično gimnazijo. Leta 1962 je končal Ekonomsko fakulteto in se zaposlil kot ekonomist v tovarni Metalna v Mariboru, kjer je ostal do upokojitve leta 1998. Po dolgotrajni težki bolezni je umrl 30. aprila 2010 v Mariboru v štiriinsemdesetem letu starosti.

Z metulji se je ukvarjal preko 50 let (Lesar in Habeler 2007), še posebej intenzivno zadnjih 12 let. Največ je raziskoval v severovzhodni Sloveniji, veliko tudi na Kozjanskem in Primorskem. Obiskoval je tudi sosednje dežele, zlasti območja nekdanje Jugoslavije (Srbija, Hrvaška, Črna gora). Nekajkrat je obiskal tudi bližnje kraje v Italiji in Avstriji. V Sloveniji je zbral podatke o metuljih na 480 lokacijah in o tem napisal 1659 terenskih poročil. V bazi podatkov Centra za kartiranje favne in flore je 30.000 njegovih urejenih podatkov (Govedič 2010, ustno). Pri terenskem delu se je usmeril predvsem na preučevanje nočnih metuljev in pri tem veliko sodeloval s Stanetom Severjem iz Hoč, Francem Rebeuškom iz Celja, Jozefom Debetsom iz Robanovega Kota, Heinzom Habelerjem iz Gradca in Matjažem Ježem iz Maribora. Uredil je zbirko metuljev, ki obsega 164 lepidopteroloških škatel in jo hrani Prirodoslovni muzej Slovenije v Ljubljani (Trilar 2010, ustno). Za hitri odkup zbirke po Lesarjevi smrti in njen strokovni prevzem v muzej gre posebna zahvala dr. Tomiju Trilarju in Prirodoslovnemu muzeju Slovenije.

Tone Lesar je veliko prispeval k poznavanju razširjenosti metuljev Slovenije. Samostojno ali v sodelovanju s soavtorji je objavil veliko podatkov o pojavljanju novih ali redkih vrst v favni Slovenije. Značilnost njegovega strokovnega dela je, da je razmeroma enakomerno obravnaval vse skupine metuljev, tako dnevne (Diurna) kot nočne (Nocturna) oziroma Macroin Microlepidoptera. Njegovi podatki so bili zelo dragoceni pri pripravi Strokovnega predloga območij Natura 2000 (Čelik et al., 2005) in tudi pri

nastajanju Atlasa dnevnih metuljev Slovenije (Rebeušek 2011, ustno). V zadnjih letih se je osredotočil predvsem na preučevanje skupine Microlepidoptera. Pomembno je tudi to, da je delal na območju celotne Slovenije in da je bil odličen poznavalec starejše strokovne literature in zgodovinskega razvoja slovenskega ozemlja vse od Scopolija dalje.

Najpomembnejši prispevek Toneta Lesarja k slovenski lepidopterologiji je na področju metuljčkov (Microlepidoptera). Posamične podatke o skupini je objavljajal od leta 2002 dalje. Leta 2005 je objavil prvo pregledno delo o metuljčkih Štajerske in Koroške v Sloveniji, v katerem sta s soavtorjem H. Habelerjem obravnavala preko 900 vrst (Lesar in Habeler 2005). Tri leta kasneje, 2008, je s soavtorjem R. Verovnikom objavil prispevek k poznavanju metuljev Štajerske in Koroške, kjer je navedel nadaljnjih 42 vrst, novih za regijo, od tega 5 novih vrst za Slovenijo (Lesar in Verovnik 2008). Sledilo je še obsežnejše delo, Seznam metuljčkov Slovenije, ki ga je s soavtorjem M. Govedičem objavil leta 2010. Zadnje strokovne korekture tega članka je Tone Lesar opravil v bolnišnici, ko je bil že zelo bolan, članek pa je izšel, zahvaljujoč prizadevanjem soavtorja M. Govediča, nekaj mesecev po njegovi smrti. V njem je navedenih 1645 vrst iz 56 družin (Lesar in Govedič 2010), kar je prvi objavljeni seznam metuljčkov Slovenije. Tone Lesar je v svojih delih navedel preko sto vrst metuljčkov, za katere so to prvi objavljeni podatki za Slovenijo. S svojim »Seznamom« in številnimi novimi najdbami metuljčkov je T. Lesar postavil temelje sodobnega poznavanja skupine v Sloveniji.

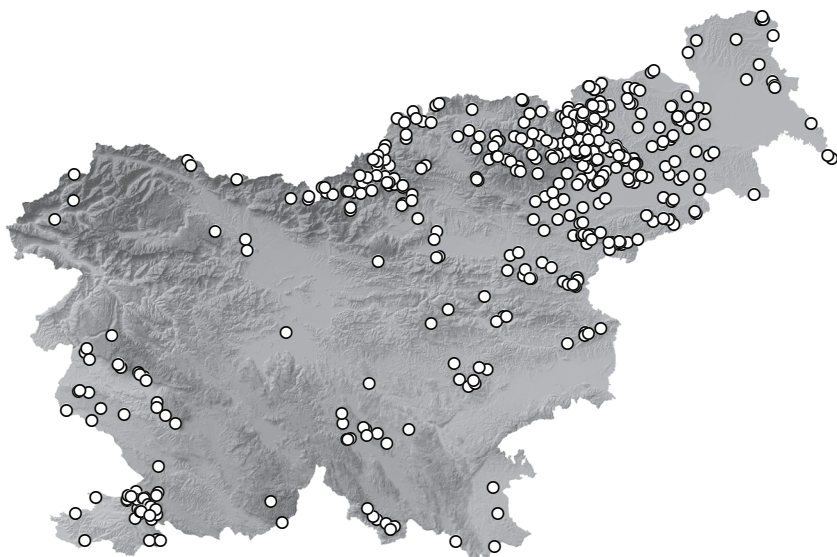
Tone Lesar je bil dolgoletni član Slovenskega entomološkega društva Štefana Michielija, ustanovni član Društva za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije in član združenja Joanneum v Gradcu. Za razvoj njegovega lepidopterološkega dela je bilo pomembno sodelovanje z vodilnimi lepidopterologi Slovenije in Avstrije, še posebej s Heinzom Habelerjem iz Gradca.

Zahvale:

- Ireni Djukič in Igorju Lesarju (sestri in bratu) za posredovanje osebnih podatkov o življenju Toneta Lesarja.
- Slavku Polaku za dovoljenje za objavo fotografije Toneta Lesarja.
- Marijanu Govediču za informacije o favnističnih podatkih Toneta Lesarja v bazi Centra za kartiranje favne in flore ter za izdelavo zemljevida lokacij podatkov Toneta Lesarja.
- Tomiju Trilarju za informacije o zbirki metuljev Toneta Lesarja v PMS.
- Francu Rebeušku za pripombe in predloge k osnutku tega prispevka.

Sl. 1: Tone Lesar na Srečanju entomologov sosednjih dežel oktobra 2007 v Ljubljani. Foto: Slavko Polak.

Sl. 2: 480 lokacij v Sloveniji, na katerih je Tone Lesar preučeval metulje (vir: CKFF 2011).

Zusammenfassung

Tone Lesar wurde am 26. Januar 1937 in Maribor geboren, wo er auch die Grundschule und das humanistische Gymnasium absolvierte. 1962 schloss er das Studium an der Wirtschaftswissenschaftlichen Fakultät ab und war nachdem als Ökonom in der Fabrik Metalna in Maribor bis zu seiner Pensionierung 1998 berufstätig. Nach einer schweren langdauernden Krankheit, starb er am 30. April 2010 in Maribor in seinem vierundsiebzigsten Lebensjahr.

Tone Lesar war mehr als 50 Jahre als Schmetterlings-Forscher (Lepidoptera) tätig, sowohl in Slowenien als auch in den Nachbarländern. In Slowenien erforschte und erfasste er Schmetterlings-Daten auf 480 Lokalitäten, zu denen er 1659 Forschungsberichte abfasste. In der Datenbasis des slowenischen Zentrums für die Kartographie der Fauna und Flora (Center za kartografijo favne in flore – CKFF) gibt es 30.000 seiner Eingaben. Seine Schmetterlingssammlung enthält 164 Schachteln und wird im slowenischen naturgeschichtlichen Museum (Prirodoslovni muzej Slovenije) aufbewahrt. Seine Daten waren eine bedeutende Basis für die Bestimmung der Natura 2000-Gebiete und für die Vorbereitung des Atlases der Tagfalter Sloweniens (Atlas dnevnih metuljev Slovenije). Er veröffentlichte 26 Fachwerke. Sein immenses Werk ist sein Verzeichnis der Microlepidoptera Sloweniens (Check list of Slovenian Microlepidoptera) mit Abhandlung von 1645 Schmetterlingsarten (Lesar und Govedič, 2010), das auch als ein Grundwerk zu diesem Bereich vorgestellt wird. Bei der Feldforschung arbeitete er mit Experten, wie Franc Rebeušek aus Celje, Stane Sever aus Hoče, Jozef Debets aus Solčava, Matjaž Jež aus Maribor und Heinz Habeler aus Graz zusammen. Er war jahrelang Mitglied des slowenischen entomologischen Vereins (Slovensko entomološko društvo Štefana Michielija), Gründungsmitglied des Vereins für Forschung und Erhaltung von Schmetterlingen Sloweniens (Društvo za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije) und Mitglied der Fachgruppe für Entomologie des Joanneum aus Graz.

Viri

- Čelik, T., Verovnik, R., Gomboc, S., Lasan, M., 2005: NATURA 2000 v Sloveniji: Metulji (Lepidoptera). Založba ZRC, ZRC SAZU, Ljubljana, 288 str.
- Lesar, T., Habeler, H., 2005: Beitrag zur Kenntnis der Kleinschmetterlinge (Mikrolepidoptera) von Štajersko und Koroško in Slowenien. *Natura Sloveniae* 7(2): 3-127.
- Lesar, T., Habeler, H., 2007: Lepidopterologie in Štajersko. *Joannea Zool.*, Graz, 9: 21-44.
- Lesar, T., Verovnik, R. 2008: Prispevek k poznavanju Metuljev (Lepidoptera) Slovenije: Štajerska in Koroška – I. *Natura Sloveniae* 10(2): 25-46.
- Lesar, T., Govedič, M., 2010: Check list of Slovenian Microlepidoptera. *Natura Sloveniae* 12(1):35-153.

Priloga: Bibliografija Toneta Lesarja

Znanstveni članki

- Lesar, T.** 1998: *Coenonympha tulia* O. F. Müller, 1764, na slovenskem Koroškem (Lepidoptera: Satyridae). *Acta entomologica Slovenica*, Ljubljana, 6(1), 16.
- Lesar, T.**, 1998: *Lomographa dilectaria* (Hübner, 1799), v severovzhodni Sloveniji (Lepidoptera: Geometridae). *Acta entomologica Slovenica*, Ljubljana, 6(1), 46.
- Lesar, T.**, 1998: *Eulithis mellinata* (Fabricius, 1787), nova vrsta v slovenski favni metuljev. (Lepidoptera: Geometridae). *Acta entomologica Slovenica*, Ljubljana, 6(2): 143-144.
- Lesar, T.**, 2002: Bedeutsame Schmetterlingsfunde aus Štajersko in Slowenien (Lepidoptera). *Joannea Zool.*, Graz, 4: 25-43
- Lesar, T.**, 2004: Weitere bedeutsame Schmetterlingsfunde aus Štajersko in Slowenien (Lepidoptera). *Joannea Zool.*, Graz, 6: 149-173.
- Habeler, H., Jež, M., Lesar, T.**, 2004: Dve novi vrsti sovč v favni Slovenije: *Eremobina pabulatricula* (Brahm, 1791) in *Euxoa segnilis* (Duponchel, 1836) (Lepidoptera: Noctuidae). *Acta entomologica Slovenica*, 12 (2): 258-259.
- Lesar, T., Habeler, H.**, 2005: Beitrag zur Kenntnis der Kleinschmetterlinge (Mikrolepidoptera) von Štajersko und Koroško in Slowenien. *Natura Sloveniae* 7(2): 3-127.
- Lesar, T., Jež, M.**, 2006: Prispevek k poznavanju razširjenosti metuljev (Macrolepidoptera) subpanonskega dela slovenske Štajerske. *Acta entomologica Slovenica*, 14(1): 43-54.
- Lesar, T., Jež, M.**, 2006: Drugi prispevek k poznavanju razširjenosti metuljev (Lepidoptera) subpanonskega dela slovenske Štajerske. *Acta entomologica Slovenica*, 14(2): 183-204.
- Lesar, T., Habeler, H.**, 2007: Lepidopterologie in Štajersko. *Joannea Zool.*, Graz, 9: 21-44.
- Lesar, T., Habeler, H., Arenberger, E.**, 2009: Prispevek k poznavanju metuljev (Lepidoptera) Slovenije II: nove vrste metuljkov (Microlepidoptera). *Natura Sloveniae* 11(2): 39-60.
- Lesar, T., Verovnik, R.**, 2008: Prispevek k poznavanju Metuljev (Lepidoptera) Slovenije: Štajerska in Koroška – I. *Natura Sloveniae* 10(2): 25-46.
- Lesar, T., Govedič, M.**, 2010: Check list of Slovenian Microlepidoptera. *Natura Sloveniae* 12(1):35-153.

Poročila mladinskih in študentskih raziskovalnih taborov

- Jež, M.**, (Lesar, T.), 2001: Poročilo o nočnem lovu metuljev (Lepidoptera) pri kmetiji Smolčnik. V: Štajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Mislinja 2001, Zveza za tehnično kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana, s. 117-121. (opomba: prva Tonetova objava Microlepidopter?).
- Jež, M.**, (Lesar, T., Sever, S.), 2002: Poročilo o nočnem lovu metuljev (Lepidoptera) na Donački gori. V: Štajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Makole

- 2001, Zveza za tehnično kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana
2002, s. 105-110.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2003:** Poročilo o nočnem lovu metuljev (Lepidoptera) na barju pri Doliču. V: Štajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Mislinja 2002, Zveza za tehnično kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana 2003, s. 117-122.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2003:** Poročilo o nočnem lovu metuljev (Lepidoptera) pri Negovskem jezeru. V: Štajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Ščavnica 2002, Zveza za tehniško kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana, s. 53-60.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2003:** Poročilo o raziskovanju metuljev na Formili. V: Štajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Makole 2002, Zveza za tehniško kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana, s. 117-125.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2004:** Poročilo o nočnem lovu metuljev (Lepidoptera) pri Žetalah v Halozah. V: Štajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Makole 2003, Zveza za tehniško kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana, s. 99-105.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2004:** Poročilo o nočnem lovu metuljev (Lepidoptera) na Strojni. V: Štajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Mislinja 2003, Zveza za tehniško kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana, s. 97-104.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2005:** Poročilo o proučevanju metuljev (Lepidoptera) na Strojni. V: Štajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Mislinja 2004, Zveza za tehnično kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana, s. 101-109.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2005:** Poročilo o proučevanju metuljev (Lepidoptera) pri Makolah v Halozah. V: Štajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Makole 2004, Zveza za tehniško kulturo Slovenije, Gibanje znanost mladini, Ljubljana, s. 103-111.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2007:** Poročilo o preučevanju nočnih metuljev (Lepidoptera). V: Polajnar, J. (ured.), Raziskovalni tabor študentov biologije Lovrenc na Pohorju 2005, Društvo študentov biologije, Ljubljana, s. 66-72.
- Jež, M., Lesar, T., Sever, S., 2008:** Poročilo o proučevanju metuljev (Lepidoptera) pri Čmrlji in Stanetincih v Slovenskih goricah. V: Štajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Cerkevjak 2008. Zveza za tehnično kulturo Slovenije, Regionalni center Maribor, s. 4 – 12.
- Jež, M., Lesar, T., 2008:** Poročilo o preučevanju nočnih metuljev (Lepidoptera) v Zgornji Ščavnici v Slovenskih Goricah. V: Štajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Ščavnica 2008, Zveza za tehniško kulturo Slovenije, s. 39-42.
- Jež, M., Lesar, T., 2009:** Poročilo o proučevanju nočnih metuljev (Lepidoptera) v Sveti trojici v Slovenskih goricah. V: Štajnbaher, S. (ured.), Mladinski raziskovalni tabor Ščavnica 2009, Zveza za tehnično kulturo Slovenije, s. 39-44.